

Torah vanuit een Mussar Perspectief

Parashat Noach – Genesis 6:9-11:32 **Rabbin Eric S. Gurvis**

In Genesis 9:6 lezen we,

אֱלֹהִים תּוֹלְדֹתָם נֹחַ אִישׁ צַדִּיק תָּמִים הָיָה בְּדֹרֹתָיו אֶת־הָאֱלֹהִים הִתְהַלְּךְ־נֹחַ:

Dit is de regel van Noach: Noach was een rechtvaardig man;
hij was onberispelijk in zijn tijd; Noach wandelde met God.

Velen van ons zijn waarschijnlijk bekend met de les van Rashi en anderen dat,

"In zijn generatie..." (*Talmoed Sanhedrin 109*) Sommigen van onze rabbijnen interpreteren dit als loftuiting, wat betekent dat indien hij in een generatie had geleefd die vol was met rechtschapen mensen, hij nog rechtschapener zou zijn geweest.

En er zijn er die het interpreteren als kritiek, wat betekent dat als hij in Abrahams generatie had geleefd, hij niet als speciaal zou zijn beschouwd.

Nachmanides stelt,

[NOACH] WAS EEN TZADDIK [EEN VOLLEDIG ONSCHULDIG MENS]- Het vers vermeldt dat Noach vrij was van fouten, en volledig onschuldig. Dit is om ons te laten weten dat hij het verdiende om gered te worden van de zondvloed omdat hij totaal geen straf verdiende. Hij was perfect in zijn vrijspraak van zonden.

Het woord "*tzaddik*" verwijst naar iemand die onschuldig wordt bevonden bij het oordelen, het tegenovergestelde van "*rasha*", een schuldig individu. Zoals er staat "en zij rechtvaardigen de onschuldige (*tzaddik*) en veroordelen de schuldige (*rasha*)" en "U bent onberispelijk (*tzaddik*) voor alles wat ons is overkomen, want U hebt trouw gehandeld" en ook: "U zult uw medemens eerlijk oordelen (*b'tzedek*)." . . . Rabbi Avraham (Ibn Ezra) zegt dat "*tzaddik*" verwijst naar zijn daden en "*tamim*" naar zijn gedachten. Maar er staat "U was perfect in uw wegen", wat gedrag betekent! Nadat hij ons vertelde dat Noach een onschuldige man was, wat betekent dat hij geen man van "onrechtvaardigheid" was of iemand die "wiens wegen zijn verdorven" zoals de mensen van zijn tijd, zegt de Torah vervolgens dat hij "met HaShem zou wandelen", hetgeen betekent dat hij alleen God vreesde.

Dichter bij onze eigen tijd leert rabbijn Adin Steinsaltz:

Noach wandelde met God. Noach was verbonden met God, omdat hij over God peinsde en leefde met een bewustzijn van het Goddelijke. In deze periode, toen de mensheid Gods geboden nog niet had ontvangen, kwam de relatie van een persoon met God niet tot uitdrukking middels verplichte acties. Er wordt gezegd over Noach, en ook over Hanokh vóór hem en Abraham ná hem, dat ze met of voor God uit wandelden (Genesis 5:22, 17:1). Dit betekent dat God het onderwerp van hun leven was en dat ze een speciale relatie met God hadden.

We weten dat de klassieke *Ba'alei Mussar* onze relatie met God benadrukken als een belangrijk aspect van onze *Mussar*-praktijk en *Avodah*/Dienst van God. Natuurlijk heeft ieder persoon zijn eigen gevoel van hoe hij/zij dat wenst te interpreteren.

Rabbijn Shlomo Wolbe biedt ons een ander perspectief van waaruit we een les kunnen trekken uit de openingsverklaring van de *parashah* over Noach. Hij leert:

Een persoon kan veel goede daden doen, maar alles wat hij doet is extern [dat wil zeggen, uiterlijke acties in tegenstelling tot intern en extern als één holistische manifestatie.]

Echter de goede daden van de *tzaddik*/rechtvaardige persoon staan niet los van de persoon zelf. Ze ontstaan van binnenuit. Net zoals hun *toldot*/geschiedenis is geschreven, wordt van een rechtvaardig persoon gezegd dat hij goed is omdat "hij de vruchten van zijn daden zal plukken."

De goede daden van de rechtvaardige persoon zijn de vruchten van een boom die groeien en vitaliteit ontvangen van de boom zelf [namelijk die persoon.] Wanneer iemand gezond en sterk is, [kan] hij kinderen, kleinkinderen en achterkleinkinderen krijgen. Dit is hun *toldot*/geschiedenis. [Het is duidelijk dat niet iedereen een ouder wordt. De vruchten van onze daden zijn beperkt tot voortplanting.]

[Wat iemands *toldot* en vruchten ook zijn] men moet op een krachtige manier handelen zodat de *to-elet shleymah*/volledige uitkomst zinvol zal zijn en niet zal leiden tot *rayk*/lege en ijdele bezigheden.

Ironisch genoeg, toen ik deze les van Rav Wolbe tegenkwam, resoneerde het vrij krachtig toen ik de volgende toelichting las. Hij leert ons dat,

In diverse contexten, en van tijd tot tijd, er verkiezingen worden gehouden voor nieuwe leiders. Uiteindelijk zullen deze leiders ook worden vervangen, enzovoort [in elke generatie.] Hun [status als leider] heeft geen doorlopend bestaan. [Een leiderschapsrol op zichzelf] kan leeg zijn.

Ik geloof niet dat Rav Wolbe stelt dat de *toldot*/de geschiedenis of output van gekozen leiders betekenisloos is. Sterker nog, ze hebben vaak een diepe impact, hetzij ten goede of ten kwade. Wat ik denk dat hij bedoelt, wat relevant is voor dit moment, is dat iemands status als leider niet is wat op zichzelf belangrijk is. In plaats daarvan zouden ze hun *toldot* moeten overwegen, wat ik in dit geval lees als impact en resultaat. In moderne taal zouden we het kunnen zien als erfenis.

Als we dit deel van Rav Wolbe's les toepassen op dit moment, zou een leider, althans in de Verenigde Staten, moeten streven naar een holistische innerlijke en uiterlijke realiteit. Hoewel leiders, zeker in seculiere contexten, niet per se nadenken over spirituele afstemming, zouden we wensen dat ze in hun hart, geest en ziel zouden nadenken over de impact van hun gedachten, woorden en daden op een bredere basis dan alleen dit moment.

Rav Wolbe stelt:

Een wijs persoon, wanneer hij iets wil beginnen, denkt honderd keer na, voordat hij handelt, of zijn daad wel zuiver is en of er nooit een fout in zal zitten.

Rav Wolbe herinnert ons eraan dat we niet alleen worden gedefinieerd door onze woorden, maar ook door onze daden. Idealiter zouden onze gedachten, woorden en daden ons, vanuit een *Mussar*-perspectief, moeten leiden tot een geïntegreerd leven waarin ons innerlijk leven overeenkomt met de uiterlijkheid die de wereld om ons heen ziet. Natuurlijk, als onvolmaakte wezens, is dit niet altijd het geval. Onze studie en beoefening van *Mussar* gaat er deels over om onszelf in een staat van spirituele afstemming te brengen, waarbij ons innerlijk leven kan worden geïntegreerd met, en een weerspiegeling kan zijn van, onze uiterlijke persoonlijkheid.

Misschien kunnen we op deze manier de centrale figuur in onze parashah deze week begrijpen. **וְהָיָה תָּמִים צְדִיק אִישׁ** - *Noach ish tzaddik tamim haya*- Noach was een rechtvaardig persoon die probeerde zijn innerlijke en uiterlijke wezen op één lijn te brengen, zodat hij *tamim* kon zijn- wat we kunnen lezen als puur of oprecht. Ieder van ons kan daar alleen maar naar streven *b'doroteynu* – in onze tijd.

VOOR FOCUS:

- Waar heb je afstemming nodig in je innerlijke en uiterlijke leven?
- Welke van je middot, in het bijzonder, zou afstemming kunnen gebruiken?
- Welke stap of stappen zou je deze week kunnen nemen om zelfs maar één aspect van je innerlijke en uiterlijke wezen dichter naar het op één lijn zijn van hoofd, hart en handelen te brengen?
- Hoe kun je ernaar streven om een rechtvaardig persoon te zijn die probeert zijn innerlijke en uiterlijke wezen af te stemmen, zodat je *tamim* kunt zijn – puur, met heel je hart?